

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000124

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-01-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Берестовська Олександра Володимирівна

2. Oleksandra Berestovska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4736-5352

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту: 06-03-2026

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача: Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська академія музики"
Дніпропетровської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02214515

Місцезнаходження: вул. Ливарна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11754

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська академія музики" Дніпропетровської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02214515

Місцезнаходження: вул. Ливарна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська академія музики" Дніпропетровської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02214515

Місцезнаходження: вул. Ливарна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.51, 18.41.51.15, 18.41.01.13

Тема дисертації:

1. Діяльність оперно-симфонічного диригента: комунікаційні аспекти
2. The work of an opera and symphony conductor: communication aspects

Реферат:

1. Дисертаційне дослідження присвячене вивченню діяльності оперно-симфонічного диригента в аспекті музичної комунікації. Комунікаційні взаємодії в діяльності оперно-симфонічного диригента є багатовекторними і різноманітними: до професійних обов'язків сучасного диригента входить добір творів концертної програми чи вистави з урахуванням актуальності та рентабельності, а також можливостей виконавського колективу, пошук якісного нотного матеріалу (не лише партитури, а й партій), тривалий час самопідготовки, що має сприяти ясності вербальної комунікації з виконавцями та орієнтуванню в музичному матеріалі для чіткої й лаконічної невербальної взаємодії, організація та проведення якісного репетиційного процесу, «неочевидна» взаємодія з глядачами не лише безпосередньо під час концертних виступів, а й опосередковано за допомогою цифрових технологій. Це лише деякі аспекти складної системи комунікаційних взаємодій, які визначають рівень професійної майстерності оперно-симфонічного диригента.

Оскільки проблема творчої діяльності оперно-симфонічного диригента ще не розглядалася в аспекті музичної комунікації, це зумовило актуальність дисертаційного дослідження. Метою роботи стало формування нового наукового знання про комунікаційну систему оперно-симфонічного диригування за допомогою визначення ключових ланок музичної комунікації, вивчення їхніх функцій і типології. У результаті дослідження було виявлено такі комунікаційні пари: Диригент – Програма, Диригент – Партитура, Диригент – Композитор, Диригент – Музичний колектив, Диригент – Соліст, Диригент – Глядач. Наукова новизна представленого дисертаційного дослідження полягає в узагальненні інформації щодо цілісного багатогранного комунікаційного процесу у професійній діяльності оперно-симфонічного диригента. Вперше системно науково обґрунтовано важливість кожної комунікаційної пари, де ключовою ланкою є оперно-симфонічний диригент, починаючи від підготовки програми до отримання зворотного зв'язку від глядачів і учасників музичного колективу. Об'єктом дослідження є професійна діяльність оперно-симфонічного диригента, предметом – комунікаційні аспекти діяльності оперно-симфонічного диригента. Оскільки професія диригента в сучасному розумінні сформувалася на межі XIX – XX століть, для ґрунтовного вивчення теми необхідним було проведення ретроспективного аналізу, а саме – історичних матеріалів періоду XV – XX століть на предмет відбору найкращих засобів невербальної взаємодії та їх еволюції, що в подальшому призвели до формування канонів мануальної техніки. Визначено аспекти, що безпосередньо впливали на трансформацію невербальної комунікації, починаючи від нотаційної неточності запису наспіву, поступового вдосконалення інструментарію, розширення кількості учасників виконавського колективу і завершуючи ускладненням композиторської мови та початком професійного музичного навчання. У ході роботи було з'ясовано ступінь вивченості питання комунікації в музичному мистецтві та безпосередньо у професійній діяльності диригентів різних спеціалізацій, зокрема оперно-симфонічної. Багатогранні аспекти комунікаційної взаємодії оперно-симфонічного диригента з великою кількістю учасників акту музичної комунікації викликали необхідність реалізації міждисциплінарного дослідження. Зокрема акцентовано увагу на гендерних аспектах діяльності оперно-симфонічного диригента, адже попри тенденцію до гендерної рівності в музичному виконавстві спостерігаються певні складнощі в кар'єрному зростанні жінок-диригенток. На основі низки інтерв'ю видатних представниць диригентської професії виявлено трансформації у вербальній та невербальній комунікації, спричинені фізіологічними відмінностями чоловіків і жінок. Також окреслено особливості модифікації комунікаційних мов у парах Диригент – Музичний колектив та Диригент – Глядач, зауважено на більш ретельній самостійній роботі при взаємодії Диригент – Партитура. У межах дослідження розглядалося питання важливості і незамінності комунікації людини-диригента з музичним колективом та глядачами у світлі новітніх експериментальних проєктів із використанням роботів-диригентів та систем на основі штучного інтелекту. Розглядаючи випадки таких взаємодій, констатуємо важливість невербальної комунікаційної мови, притаманної лише людині, що не лише передає інформацію, а й може взаємодіяти в системі зворотного зв'язку. Результатом дисертаційної роботи стало отримання науково обґрунтованих узагальнень щодо комунікаційних пар, ключовою ланкою кожної з яких є оперно-симфонічний диригент. Таким чином, було сформовано повну та всеосяжну систему комунікаційної взаємодії в оперно-симфонічному виконавстві.

2. The dissertation research is devoted to the study of the activities of an opera and symphony conductor in the aspect of musical communication. Communication interactions in the activities of an opera and symphony conductor are multi-vector and diverse: the professional duties of a modern conductor include the selection of works for a concert programme or performance, taking into account their relevance and profitability, as well as the capabilities of the performing ensemble, the search for high-quality sheet music (not only scores, but also parts), long periods of self-preparation, which should facilitate clear verbal communication with performers and orientation in the musical material for clear and concise non-verbal interaction, the organisation and conduct of a high-quality rehearsal process, and 'unobtrusive' interaction with the audience not only directly during concert performances, but also indirectly through the use of digital technologies. These are only some aspects of the complex system of communication interactions that determine the level of professional skill of an opera and symphony conductor. Since the problem of the creative activity of an opera and symphony conductor has not yet

been considered in terms of musical communication, this has determined the relevance of the dissertation research. The aim of the work was to form new scientific knowledge about the communication system of opera and symphony conducting by identifying the key links in musical communication and studying their functions and typology. The study revealed the following communication pairs: Conductor – Programme, Conductor – Score, Conductor – Composer, Conductor – Musical Ensemble, Conductor – Soloist, Conductor – Audience. The scientific novelty of the presented dissertation research lies in the generalisation of information on the holistic multifaceted communication process in the professional activity of an opera and symphony conductor. For the first time, the importance of each communication pair, where the key link is the opera-symphony conductor, starting from the preparation of the programme to receiving feedback from the audience and members of the musical ensemble, has been systematically scientifically substantiated. The object of the study is the professional activity of an opera and symphony conductor, and the subject is the communication aspects of the activity of an opera and symphony conductor. Since the profession of conductor in its modern sense was formed at the turn of the 19th and 20th centuries, a retrospective analysis was necessary for a thorough study of the topic, namely, historical materials from the 15th to 20th centuries to select the best methods of non-verbal communication and their evolution, which subsequently led to the formation of the canons of manual technique. The aspects that directly influenced the transformation of non-verbal communication, starting with the inaccuracy of musical notation, the gradual improvement of instruments, the expansion of the number of participants in the performing ensemble, and ending with the complication of compositional language and the beginning of professional music education are identified. In the course of the work, the degree of study of the issue of communication in musical art and directly in the professional activities of conductors of various specialisations, in particular opera and symphony conductors, was clarified. The multifaceted aspects of communication between opera and symphony conductor and the large number of participants in musical communication made necessary the implementation of interdisciplinary research. In particular, attention was focused on the gender aspects of the work of an opera and symphony conductor, because despite the trend towards gender equality in musical performance, there are certain difficulties in the career growth of female conductors. Based on a series of interviews with prominent female conductors, transformations in verbal and non-verbal communication caused by physiological differences between men and women were identified. The peculiarities of the modification of communication languages in the pairs Conductor – Musical Ensemble and Conductor – Audience are also outlined, and more thorough independent work in the interaction between Conductor – Score. The study examined the importance and irreplaceability of communication between the conductor and the musical ensemble and audience in light of the latest experimental projects using robot conductors and artificial intelligence-based systems. Looking at examples of such interactions, we note the importance of non-verbal communication, which is unique to humans and not only conveys information but also enables interaction in a feedback system. The result of the dissertation work was the obtaining of scientifically grounded generalisations regarding communication pairs, the key link in each of which is the opera-symphony conductor.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Берестовська О. Жінка-диригент в оперно-симфонічному мистецтві: шлях до професії. Музикознавча думка Дніпропетровщини: Збірник наук. статей. Дніпро: ГРАНІ, 2023. Вип. 2 (25). С. 48–60. DOI:

<https://doi.org/10.33287/222329>

- 2. Берестовська О. Від жесту до образу: діяльність диригента в аспекті музичної комунікації. Культурологічна думка: Збірник наук. праць. Київ: Інститут культурології Національної академії мистецтв України, 2024. Том 25, № 1. С. 150–158. DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-25-2024-1.150-158>
- 3. Берестовська О. Робот-диригент, штучний інтелект і симфонічний оркестр: виклики і перспективи музичної комунікації в XXI столітті. Музикознавча думка Дніпропетровщини: Збірник наук. статей. Дніпро: ГРАНІ, 2025. Вип. 1 (28). С. 161–175. DOI: <https://doi.org/10.33287/222483>

Наукова (науково-технічна) продукція: аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Берегова Олена Миколаївна
2. Olena Berehova

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4384-9365

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Дніпровська академія музики" Дніпропетровської обласної ради"

Код за ЄДРПОУ: 02214515

Місцезнаходження: вул. Ливарна, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бермес Ірина Лаврентіївна
2. Iryna Bermes

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5752-9878

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, Дрогобич, Дрогобицький р-н., 82100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пучко-Колесник Юлія Віталіївна

2. Yulia Puchko-Kolesnik

Кваліфікація: к. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1313-1291

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Белік-Золотарьова Наталія Андріївна

2. Nataliya Byelik-Zolotaryova

Кваліфікація: к. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3670-4037

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського

Код за ЄДРПОУ: 02214350

Місцезнаходження: площа Конституції 11/13, Харків, Харківський р-н., 61003, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

